

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของกลุ่มผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ตำบลสันดอนแก้ว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปางในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาการดำเนินงานของกลุ่ม และวิเคราะห์ศักยภาพกลุ่มผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ สามารถสรุปและอภิปรายผลได้ผลการศึกษาดังนี้

ด้านการดำเนินงานของกลุ่มผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์

จากการศึกษาการดำเนินงานของกลุ่มผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์พบว่า กลุ่มได้รับความช่วยเหลือจากเทศบาลตำบล เกษตรอำเภอ และกรมพัฒนาที่ดิน ในการสนับสนุนด้านเงินทุน ด้านการให้ความรู้ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ วัสดุอุปกรณ์ในการผลิตปุ๋ย การผลิตปุ๋ยทางกลุ่มจะทำการผลิตปุ๋ยเฉลี่ย 3 - 4 ครั้งต่อปี โดยแบ่งสมาชิกออกเป็น 3 กลุ่มสลับเปลี่ยนกันมาผลิตปุ๋ย ด้านวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตเป็นวัตถุดิบที่มีในท้องถิ่นหรือชุมชน โดยสมาชิกกลุ่มจะนำวัตถุดิบเช่นใบไม้ ซากถั่ว ซากข้าวโพด และมูลสัตว์ เป็นต้น มารวมกันไว้ที่โรงหมักปุ๋ยเพื่อเตรียมผสมปุ๋ย การผสมปุ๋ยประธานกลุ่มคือนายมี แก้วปิงเมือง เป็นผู้ทำการผสม การหมักปุ๋ยใช้เวลาหมักประมาณ 45 วัน ส่วนในด้านการปันผล ทางกลุ่มยังไม่มีการปันผลเป็นตัวเงิน แต่มีการแบ่งปุ๋ยให้แก่สมาชิกไปใช้ โดยแบ่งตามวันที่สมาชิกมาทำงาน อย่างไรก็ตามทางกลุ่มเน้นการจำหน่ายมากกว่าการแบ่งให้สมาชิก (สัมภาษณ์ : นายสมชาย ปองรัก รองประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์)

ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์

จากการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมพบว่าสมาชิกกลุ่มมีความสามัคคี และมีเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนากลุ่มเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ส่วนปัญหาที่พบคือ **ด้านการผลิต** ผู้ผลิตยังไม่มีสูตรที่ได้มาตรฐานในการผสมปุ๋ยและยังไม่ทราบจุดเด่นของตนว่ามีความโดดเด่นในด้านใด **ด้านการตลาด** พบว่าปุ๋ยของกลุ่มไม่มีชื่อตราและบรรจุภัณฑ์เป็นของตนเอง รวมถึงมีวางจำหน่ายเฉพาะที่โรงหมักปุ๋ยเพียงแหล่งเดียวทำให้มีลูกค้าจำกัดเฉพาะในชุมชนเท่านั้น และ**ด้านการบริหารจัดการ** พบว่าหน้าที่บางหน้าที่ในโครงสร้างของกลุ่มมีความซ้ำซ้อน ทำให้การทำงานเกิดความผิดพลาดและล่าช้า

แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการของกลุ่มผู้ผลิตปุยอินทรี

จากการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมได้แนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการดังนี้

ด้านการผลิต คณะผู้วิจัยได้จัดอบรมให้ความรู้ในการผลิตปุยอินทรี และปุยอินทรีคุณภาพสูงแก่กลุ่มผู้ผลิตปุย โดยเชิญวิทยากรคือนักวิชาการเกษตรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการผลิตปุยมาให้ความรู้ ให้คำแนะนำ และนำตัวอย่างปุยอินทรีของกลุ่มไปทดสอบคุณภาพว่ามีคุณสมบัติเด่นในเรื่องใดเช่น บำรุงดิน บำรุงดอก บำรุงผล บำรุงใบ และทางกลุ่มได้ทดลองผสมปุยตามสูตรที่นักวิชาการเกษตรได้ให้คำแนะนำเพื่อพัฒนาคุณภาพของปุย

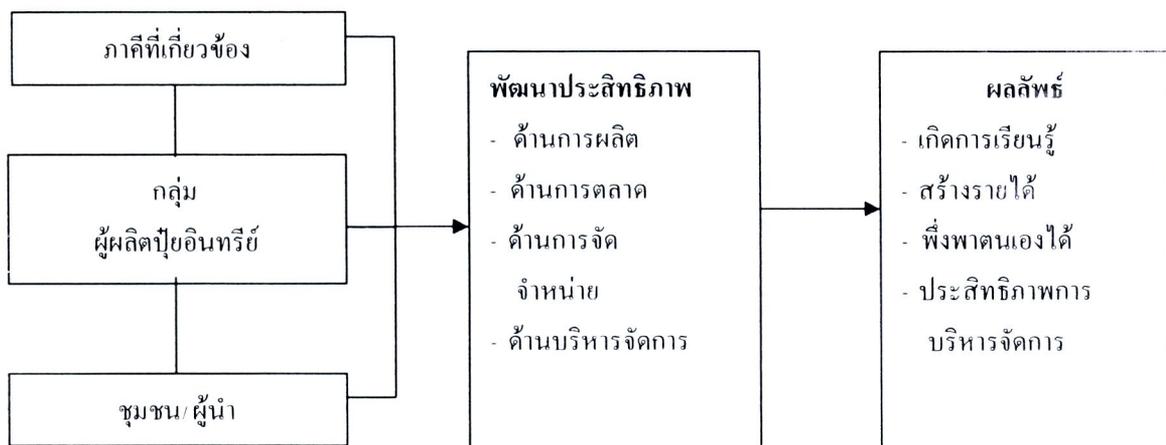
ด้านการตลาด สมาชิกกลุ่มได้ร่วมกันกำหนดชื่อตราของปุยภายใต้ชื่อ “ปุยเด่นดี” และมีสโลแกนคือ “ปุยเด่นดี ปุยอินทรีมีคุณภาพ” และบรรจุชื่อตราและสโลแกนลงในบรรจุภัณฑ์ของกลุ่มเอง ซึ่งเป็นบรรจุภัณฑ์ขนาด 20 กิโลกรัม เพื่อให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่รู้จักและมีความเป็นเอกลักษณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐนันท์ จิตติยาปราโมทย์ ที่ว่าการออกแบบบรรจุภัณฑ์ใหม่ และชื่อตราใหม่สามารถสร้างเอกลักษณ์ให้แก่สินค้าได้ ส่วนในด้านการจัดจำหน่ายควรเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายไปยังตลาดดอกไม้ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นแหล่งรองรับผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรอีกแห่งหนึ่ง

ด้านการบริหารจัดการ สมาชิกกลุ่มได้ร่วมกันปรับโครงสร้างการบริหารงานใหม่ให้มีความชัดเจนเพื่อลดการทำงานซ้ำซ้อน โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบและจัดทำเป็นผังโครงสร้างขององค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของพีรยา จอมวงศ์ และณัฐนันท์ จิตติยาปราโมทย์ ที่ว่าการจัดโครงสร้างขององค์กรที่ชัดเจนและการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจนสามารถสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานของกลุ่มได้

อย่างไรก็ตามแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านการบริหารจัดการของกลุ่มผู้ผลิตปุยอินทรีข้างต้น สามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอื่นได้

จากการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของกลุ่มผู้ผลิตปุยอินทรี ตำบลสันดอนแก้ว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปางในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ร่วมกันหาแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพของกลุ่มผู้ผลิตปุยอินทรีโดยการมีส่วนร่วม กล่าวคือกลุ่มผู้ผลิตปุยควรอาศัยการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐเช่นเทศบาลตำบล เกษตรตำบล พัฒนาชุมชน ฯลฯ ในการสนับสนุนงบประมาณ โดยให้หน่วยงานภาครัฐกำหนดให้เป็นแผนของชุมชน ซึ่งถ้ากำหนดไว้ในแผนของชุมชน ตัวแผนจะเป็นตัวผลักดันในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของกลุ่มต่อไป อาศัยนักวิชาการ ประชาชนชาวบ้าน คนในชุมชน ในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ การ

ให้คำแนะนำในด้านการบริหารจัดการ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ตลอดจนการสืบทอดภูมิปัญญา จนกลุ่มสามารถพึ่งพาตนเองได้ กลุ่มผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์เป็นกลุ่มวิสาหกิจที่มีพลังและมีความเชื่อมั่นในกลุ่มของตนเอง และมีเป้าหมายในอนาคตว่าจะสามารถพัฒนากลุ่มของตนให้เป็นวิสาหกิจชุมชนตัวอย่างในตำบลสันดอนแก้ว อย่างไรก็ตามก็ตั้งกลุ่มควรกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการกลุ่มให้มีความชัดเจน โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิก และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกลุ่มดังกล่าว

ภาพที่ 4 แสดงปัจจัยที่เอื้อต่อสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการของกลุ่มผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านการผลิต

- 1) ควรตรวจสอบคุณภาพของปุ๋ยอินทรีย์ ว่ามีคุณสมบัติเด่นในด้านใด
- 2) เรียนรู้กระบวนการผลิต และวัตถุดิบที่ใช้ในการเพิ่มคุณภาพของปุ๋ยอินทรีย์ และต้องพยายามค้นหาความสามารถ

ในการผลิตที่แตกต่างจากผู้อื่น

- 3) ควรสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน เพื่อร่วมมือกันในด้านธุรกิจ ตลอดจนเรียนรู้ ร่วมกัน

ในการพัฒนา

2. ด้านการตลาด

- 1) ควรเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย เช่นการจัดหาตัวแทนในการจำหน่ายเพื่อให้สินค้าเป็นที่รู้จักในวงกว้าง
- 2) ควรประสานงานกับหน่วยงานของภาครัฐและเอกชนเพื่อเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย
- 3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนและจัดหาแหล่งจำหน่ายให้วิสาหกิจชุมชน

3. ด้านศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน

- 1) วิสาหกิจชุมชนควรมีการเรียนรู้ร่วมกัน ในการบริหารจัดการกลุ่มให้เกิดการพัฒนา ซึ่งอาจอาศัยหน่วยงานภาครัฐ นักวิชาการ ประชาชนชาวบ้าน คนในชุมชน เพื่อรวบรวมความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้กับวิสาหกิจชุมชนของตนเอง
- 2) ควรปรับปรุงสูตรในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ดังนั้น กลุ่มควรศึกษากระบวนการหรือขั้นตอนการผลิตปุ๋ยที่มีคุณภาพ โดยการฝึกอบรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือการศึกษาดูงานจากผู้ผลิตหรือวิสาหกิจชุมชนที่มีชื่อเสียง

4. ด้านการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- 1) ควรประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อความร่วมมือในการพัฒนาความรู้ด้านการบริหารจัดการ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ฯลฯ
- 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสำรวจความต้องการของวิสาหกิจชุมชน เพื่อวางแผนการดำเนินงานที่สอดคล้องกับความต้องการของวิสาหกิจชุมชน
- 3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้กลุ่มสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน